

Juryrapport Inktspotprijs 2018

Dames en heren,

Wat fijn dat déze cartoonwedstrijd gewoon plaats kan vinden, hier in Nieuwspoot, in het hart van het Nederlandse parlement.

Een maand geleden werd er hier niet ver vandaan iemand opgepakt die een aanslag wilde plegen op PVV-leider Geert Wilders en als dat niet zou lukken, dan op dit gebouw... het gebouw van de Tweede Kamer.

Dat allemaal vanwege die ándere cartoonwedstrijd... door Wilders in het leven geroepen. Iedereen mocht meedoen aan zijn wedstrijd, zolang de spotprent maar ging over de profeet Mohammed.

SOMMIGEN zeiden over die wedstrijd:

“Dat is best een beetje provocerend, meneer Wilders”

Of: *“Geert, is dat nou echt nodig?”*

Je maakte kans om op de beveiligde, totaal ontoegankelijke PVV-gang hier in de Tweede Kamer tentoongesteld te worden. Desondanks liepen Nederlandse tekenaars volgens berichten in de media niet echt warm voor de wedstrijd van Wilders. Misschien direct al niet, maar de reacties – in verschillende islamitische landen, vooral in Pakistan – waren zo buitensporig fel dat het niet bepaald aantrekkelijker werd om mee te doen.

De wedstrijd werd een beetje – zoals Ruben Oppenheimer treffend tekende, in de PVV-huistijl – **‘de-grote-steek-je-lul-in-een-wespennest-wedstrijd’... wie durft?**

VELEN zeiden over de reacties vanuit de islamitische wereld op de wedstrijd van Wilders:

“Is het nou niet een beetje overdreven, om in de naam van een geloof heel Nederland de dood toe te wensen?”

En zeker: *“Ben je wel helemaal goed bij je hoofd om hier, in dit vrije land, een aanslag te plannen op een gekozen politicus? Of op ons parlement?”*

Jullie kennen mij wellicht als politiek-verslaggever van de NOS. *Nuance is my middle name*, zeg ik altijd. Dat hoort bij mijn werk.

Dus ja: *“Was dat nou nodig Wilders? Hoopte je niet gewoon op een controverse?”*

Maar zéker ook: *“Wat is er mis met je om zo te reageren op een tekenwedstrijd?”*

Dat laatste gevoel overheerste, duidelijk. Zeker toen in Pakistan, tot in de regering aan toe, de overwinning werd geclaimd nadat Wilders besloot de wedstrijd niet door te laten gaan.

“Doe ff normaal”, zeggen we hier dan geloof ik... In keurig parlementair Nederlands.

En gelukkig is het hier normaal dat iedereen mag tekenen wat hij of zij zelf wil. Elke tekenaar heeft zijn eigen morele grens, kiest zelf hoever hij of zij wil gaan in het provoceren of belachelijk maken en hoeft hopelijk nooit bang te zijn voor geweld.

Gelukkig wonen en werken wij in een land waar je politici alles mag vragen, alles over ze mag zeggen en ze zo mag tekenen zoals je zelf wil. Als jij dat nodig vindt om je punt te maken: maak politici of hun beleid maar lekker belachelijk, drijf de spot met de actualiteit.

Dat is het afgelopen jaar in ieder geval weer effectief gebeurd. Vanavond kijken we naar de beste politieke prenten van het afgelopen seizoen. De tekeningen zijn gemaakt tussen 1 juni 2017 en 1 juni 2018. Als jury vonden we het een grote eer een winnaar te mogen kiezen uit de vele inzendingen.

De jury bestond dit jaar verder uit:

- kunstenaar Sigrid van Essel

- producent Gijs van de Westelaken

Als juryvoorzitter mag ik u nu vertellen wat ons dit keer opviel.

100 tekeningen waren alvast geselecteerd door de Stichting Pers & Prent, vertegenwoordigd door Saskia van Loenen en Jean-Pierre Geelen. Hen wil ik hierbij hartelijk danken voor al hun voorwerk en hun grote inspanningen om de Inktspotprijs in leven te houden. Een prijs die sinds 1994 wordt uitgereikt: dit jaar voor de 24ste keer.

De 100 tekeningen die wij als jury onder ogen kregen, de 100 beste inzendingen van dit jaar, zijn allemaal te zien in het digitale boek *De 100 beste cartoons – Inktspotprijs 2018*, dat na afloop van deze bijeenkomst online komt op de website van Pers & Prent en gratis door iedereen te bekijken is.

Dit jaar was er één politiek onderwerp overduidelijk favoriet onder de inzendingen. Wat denkt u? Het is ook het favoriete onderwerp van Jesse Klaver, Lodewijk Asscher en Lillian Marijnissen. Eigenlijk van de hele oppositie. Dé kwelgeest van het kabinet Rutte 3. De dividendbelasting.

Dit is bijvoorbeeld een tekening die het jaar heel goed samenvat, het is één van de foto's die ik dit jaar opsloeg in mijn telefoon toen ik 'm voor het eerst zag. Het afgelopen jaar deed ik dat regelmatig.

@RLOPPENHEIMER

Wéér een tekening van Ruben Oppenheimer. Is het toevallig dat ik deze tekeningen hier laat zien? Nee. Ik vind het één van de beste politieke tekenaars van dit moment.

Maar er is een historie – een geschiedenis waar ik het fijne niet van wist toen ik gevraagd werd om in de jury voor deze prijs plaats te nemen. Oppenheimer heeft het gehad met deze wedstrijd, na de uitreiking vorig jaar schreef hij ook dat het niet meer goed gaat komen. Hij heeft de Inktspotprijs te vaak ‘als een dolk in de rug ervaren’. Triest, zeg ik als eenmalig juryvoorzitter. Misschien steek ik ’m nu in een wespennest, maar ik zou Ruben (die ik niet ken) willen oproepen: doe volgend jaar toch mee! Stap erover heen. Dit is een mooie, eerlijke prijs, het is goed voor het vak en jij hoort hier zeker bij. En tegen de organisatie zou ik willen zeggen: nu moeten tekenaars zélf hun werk insturen; denk eens na over de mogelijkheid voor juryleden om ook zelf tekeningen aan te dragen ter nominatie.

Gelukkig waren er vele andere mooie inzendingen, die misschien nog wel béter waren. Veel van de tekeningen die ik in m’n telefoon opgeslagen had, lagen wél gewoon op tafel. Alle belangrijke onderwerpen uit het afgelopen jaar hebben we voorbij zien komen. Ik laat enkele tekeningen zien die ons opvielen, zonder dat ze in de prijzen zijn gevallen:

De **dividendbelasting** dus, op vele verschillende manieren:

De altijd lachende Rutte als Chief Financial Officer van Shell én Unilever. Een groot feest met alle memo's die soms vergeten werden. Van Cortés.

De voortdurende vluchtelingencrisis:

Simpel, maar met kracht getekend door Marijn, Mat Rijnders. De EU nam maatregelen om de uitstroom van vluchtelingen uit Afrika in te dammen.

Het was ook het jaar van **#MeToo**:

Deze oerman is zich ook aan het aanpassen aan de eisen van de moderne tijd. Een tekening van Rhonald Blommestijn.

Er gebeurde weer van alles in het **Midden-Oosten**:

In Saoedi-Arabië kregen vrouwen bijvoorbeeld het recht om auto te rijden! Een tekening van Moshe Gilula.

En: **belastingontwijking** trok de aandacht:

De Paradise Papers, niet hét politieke onderwerp van het jaar, maar de jury vond het belangrijk dat we hier toch een tekening van Siegfried Woldhek konden laten zien... Bono's bril, heet de tekening. De naam van de U2-voorman werd niet voor de eerste keer in verband gebracht met belastingontduiking. Deze tekening toont aan dat er onder de inzendingen ook veel tekeningen zitten die met gemak onder 'kunst' te rangschikken zijn.

Uiteindelijk hebben we als jury gekeken naar de kwaliteit van tekenen, maar ook naar de originaliteit, de boodschap, de actualiteit en naar hoe een cartoon je aan het denken zet.

Opvallend was dat alle tekeningen die met Donald Trump te maken hadden al binnen het eerste half uur afgevallen waren. De urgentie is dit jaar natuurlijk minder. Vorig jaar werd Trump verrassend gekozen, was zijn inauguratie en verbaasde hij velen met zijn stijl. Dit jaar zijn we er misschien inmiddels aan gewend, of de werkelijkheid is inmiddels zo belachelijk dat het moeilijk is er effectief de spot mee te drijven... zegt u het maar.

Een grote veelzijdigheid aan onderwerpen en zeker aan kwaliteiten dus, maar toch wisten we unaniem tot de volgende **3 eervolle vermeldingen** te komen.

De eerste eervolle vermelding gaat naar **Mirjam Vissers**, met haar tekening 'Opa Nijpels en de groene VVD' (gepubliceerd op 23 december 2017 in *Het Financieele Dagblad*).

Klimaat staat weer hoog op de politieke agenda. Waar de kabinetten Rutte 1 en 2 er niet heel erg veel oog voor leken te hebben, ligt dat bij Rutte 3 anders. De VVD lijkt zelfs een groene partij te zijn geworden, het levert ondernemers veel voordelen op is de gedachte. Ed Nijpels is een halve klimaatgoeroe en zijn partijgenoten volgen één voor één, als hij hen voorleest uit het Grote Groene Sprookjesboek.

Deze tekening viel op doordat het gewoon een ‘hele mooie tekening’ is, mijn mede-juryleden – die het kunnen weten – spraken van een ‘sterke artistieke waarde’ bij deze tekening. Daarnaast legt het de politieke ommedraai in het groene denken adequaat vast.

De tweede eervolle vermelding is voor **Bas Palsrok**, met zijn tekening ‘Erdogan’s evolution’ (gepubliceerd op 30 september 2017 op Twitter).

De evolutie van de Turkse president Erdogan... In al z'n simpelheid een zeer treffende prent. Vorig jaar september werd op Turkse scholen de evolutieleer van Darwin verbannen. In Turkije is nu alleen plek voor islamitisch onderwijs. Veel efficiënter dan dit kan je die ontwikkeling niet in beeld brengen.

En de derde en laatste eervolle vermelding gaat naar **Pieter Geenen**, voor zijn strip ‘Mariniers’ (gepubliceerd op 17 mei 2018 in *Trouw*).

Ons korps mariniers kan de zwaarste klussen aan, maar dit jaar hoorden ze dat ze naar Vlissingen worden verplaatst en dat is toch net iets té zwaar. Geenen slaagt er als geen ander in keer op keer met zijn kleine stripjes de draak te steken met de actualiteit en tegelijk onderwerpen op scherp te zetten. De jury is fan van zijn stijl en humor. In zijn serie, te vinden in dagblad *Trouw*, slaat hij heel regelmatig de spijker op z'n kop. Een reden om de krant van de mat te halen.

Er lagen meerdere strips van hem op tafel en allemaal waren ze sterk. Maar deze bijzonder hilarische strip van de onwillige mariniers sprong er toch uit en belonen we graag met een eervolle vermelding.

Dan de **top 3** van de Inktspotprijs van 2018.

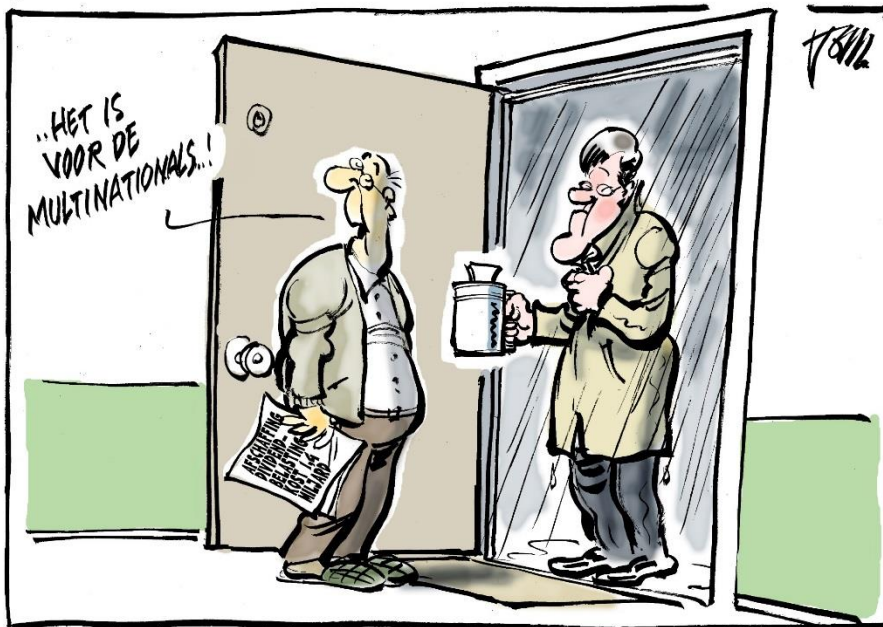
De **derde prijs** gaat naar iemand die al twee keer de Inktspotprijs wist te winnen: **Joep Bertrams**. Met deze prent getiteld: 'De schepping'. Gepubliceerd op 23 juni 2017 in *De Limburger*.

Je zou het bijna vergeten, maar de langste formatie in de geschiedenis van Nederland vond zijn afronding in de periode waar we voor deze prijs naar kijken. Nederland kreeg na de verkiezingen van maart 2017 te maken met een uiterst verbrokkeld politiek landschap. Duidelijk was meteen dat er maar liefst vier partijen nodig waren om een meerderheidskabinet te kunnen vormen. Er ontstond een 'motorblok', kent u die term nog? Gevormd door VVD, CDA en D66. Eerst werd het lang geprobeerd met GroenLinks erbij en uiteindelijk kwam de ChristenUnie de drie politici te hulp en kwam er na maanden formeren toch nog een kabinet. Een geschenk uit de hemel. Rutte en Buma blij. D66-leider Alexander Pechtold kijkt niet al te tevreden en daarmee werd toen al direct de achilleshiel van dit kabinet blootgelegd.

Een klassieke politieke tekening, die de kracht heeft dat het hele proces van 225 dagen in één keer wordt samengevat.

Op nummer 2 ook geen onbekende... ook iemand die al twee keer als winnaar eindigde. De **tweede prijs** gaat naar **Tom Janssen**. Met de tekening 'Geen dividendbelasting'. Gepubliceerd op 9 november 2017 in *Trouw*.

De afstand tussen het kabinet en de gewone man op de bank treffend verbeeld. Geld ophalen, deur aan deur om iets te kunnen doen voor de arme multinationals. Het afschaffen van de dividendbelasting is een maatregel van het kabinet waarvan je eerst nog zou kunnen denken dat het inderdaad van belang is een goed vestigingsklimaat te hebben in Nederland voor grote bedrijven. Maar als je deze tekening hebt gezien, weet je waarom veel mensen zich zo aan de maatregel ergeren en waarom het Rutte al een jaar niet lukt iets van begrip voor de maatregel te laten ontstaan. Daar staat de premier dan, in de gietende regen, met z'n collectebus en vraag om begrip voor de grote bedrijven. Je weet meteen dat het een kansloze missie is.

Complimenten voor Tom Janssen, die tegelijkertijd eindigt op de vervelendste plek. Namelijk die net achter de winnaar...

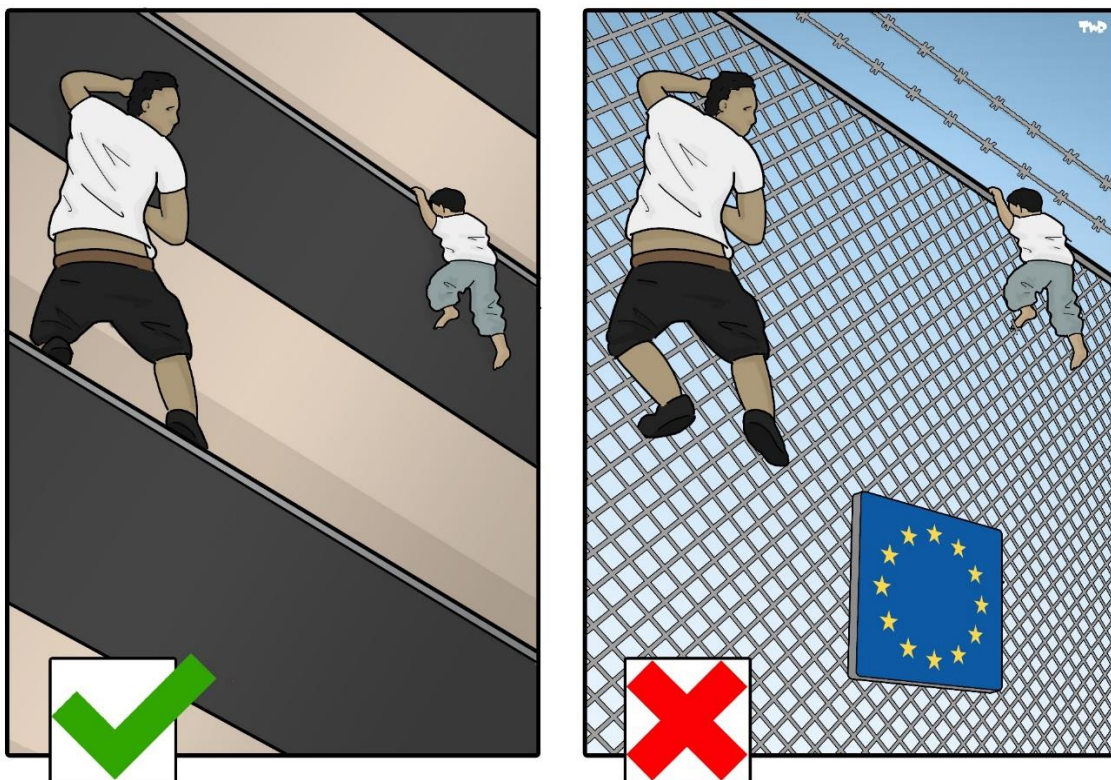
Dames en heren, het is zover. We zijn aangekomen bij het belangrijkste moment van de avond: het bekendmaken van de winnaar.

Deze prent trok direct de aandacht van alledrie de juryleden, in die stapel van de 100 beste inzendingen. Het is er eentje die je aan het denken zet, eigenlijk door een subtiele vondst van de tekenaar. Het gaat over een onderwerp dat speelt in de Nederlandse politiek, maar zeker ook in de internationale politiek. De vluchtelingenproblematiek.

De tekening werd door de maker zélf op Twitter geplaatst en door de kracht van de tekening ging verspreiding daarna vanzelf. De cartoon ging het hele internet over. Internationaal werd de aandacht getrokken; zo kan dat gaan in 2018. Het begint misschien duidelijk te worden: In één simpel plaatje zette de winnaar van de Inktspotprijs 2018 het migrantendebat op scherp.

Weet u nog, de 23-jarige Mamoudou Gassama uit Mali werd wereldnieuws door een heldenactie, hij redde in Parijs (waar hij illegaal verbleef) een kind dat aan een balkon hing. Daarna was hij een held, werd hij de Franse ‘Spiderman’ genoemd. Hij werd zelfs persoonlijk ontvangen door president Macron, die hem een verblijfsvergunning gaf.

Die held, die wordt in de winnende tekening vergeleken met de gemiddelde migrant. Je gaat denken, zonder dat je een conclusie wordt opgedrongen. Dit is de tekening:

De winnaar van de Inktspotprijs 2018 is **Tjeerd Royaards** met zijn tekening ‘Good migrant, bad migrant?’